

sotjats per l'ull de Déu, seguíam una navegació fatal y misteriosa ---», «rabejant-nos ab la sorra fresca, estenent-hi els membres, i acabant per adoptar les actituds més pròpies --- ja per contemplar les nostres alegres companyones»; «la garsa --- *sotjava* alguna cosa ---», «els pescadors no es mouen, hores y hores, --- tot *sotjant*, *sotjant*, llurs guarniments», Ruyra (*Marines i Boscatges*, 1903; *El Rem de Trenta-quatre*, p. 293; *Vetlles d'Estiu*, O. C., 162; *M. y B.*, 339, 105).

La variant primitiva en *-tx-* sembla que consta literàriament en català, i que la usava Ruyra; cito els pasatges (que al mateix temps són bona il·lustració de l'ús i matís del mot). «No-m vaig donar un dia de repòs, anant sempre a la saga de la vella, *sotxant-la*, procurant no perdre-la de vista; però era tan astuta, tan fina de nas, que --- m'endevinava al seu darrera ---». Val a dir que també amb *-tj-* més enllà dins el llibre: «començava a descoratjar-me: ja podia mirar, ja podia *sotjar*, no descobria res d'extraordinari --- tal volta la vella no era tan perillosa com això ---» [La vacil·lació posterior venia de l'autor o d'un corrector?]: trad. d'Erkmann-Ch., *Rondalles de poble* (1.ª edició, 1908, 30.5, 34.2).

«S'enfonsà en la casa senyorial de Gorguina, a continuar la tradició de la seva família, *sotjada* de misteris»; «un home atrevit, inquietador: tant si vois com si no et *sotja* i es capbussa ànima endins de tu»; «No pot imaginar-se una cosa més tràgica que aquell exercici brutal en plena vida, dos dies abans de la mort inevitable. Es precipitaren a jugar amb fúria: els altres presos sentien els seus braços forts de tot l'amor que pot sosllevar l'ànima del germà moribund: engegaven la pilota ferestament perquè rebotés devers l'a cara del contrari, amb l'instint de donar-li l'únic consol d'una defensa possible i necessària --- a poc a poc s'adonaren que el Miquel s'exaltava, --- i fruïren el goig fraternal de donar al pobre pària un moment d'oblit. Al cap de mitja hora de jugar, el Miquel va deixar caure la pilota, i va restar enterc al mig de la quadra, *sotjat* per la idea de la mort»; «profunditats mai *sotjades* pel pensament», Coromines (*La Sèptima Simfonia*, xiv, 99; *L'avi dels Mussols*, ix, 180; *Rew est mortis*, vi, 124=O. C., 546n; O. C., 1146a7).

No creguéssim per això que *sotjar* és un mot inflat o creat per la literatura; no pertany gaire al lèxic empobrit de les ciutats, ni el sentireu pels carrers de Bna., però no és rar a les comarques del cat. or., en particular les del NE.: sols amb un home del poble en una cala de l'escarpada costa de Tossa: «haurem a *suçgà* si s'acosta la barca ---» (1952).

A les Illes el significat és diferent. A Mallorca «estar-se un sense fer res, com si vellàs i aliuàs qualque cosa, sense sebre perquè, perdent el temps», AMAlcover (*BDLC* vii, 301). No ho podem controlar amb els diccs. *DFgra.* o Tarongí, que s'oblidaren del mot, ni el *DAmén.*, que apunta «*sotjar*, *sotjar*», però no el *DFineix*; i *AlcM* ve a dir el mateix que Alcover, amb una cua «fingint no veure allò que passa; *hacer el sueco*», que en afegir-hi aquesta cua, no sabem si no ho fa cercant-hi millor enllaç semàntic amb el cat. cen-

tral: car de la definició de FebrCard., de l'ús del menorquí Ballester (infra, *sotja*) i de les dues frases que cita de *L'Ignorància* («molts cristians que *sotgen* devant se Veritat bufetetjada») i «ha de callar y *sotjant* com un banyut») es treu més la impressió de badoqueïria perosament silenciosa que no pas sorneguera.

Aviat els etimòlegs es van sentir intrigats pel mot català. Tallgren-Tulio (*NphMgn.* xiv, 1912, 31, § 61; xvi, 93) deixant-se seduir per la semblança fònica amb el port. *sabujar* 'afalagar o llagotejar com un gos', derivat de *sabujo* = cast. *sabueso*, creia trobar-hi un enllaç fonètic; perquè llavors (fent cas del grosser Körtling) creia que l'etimón d'aquesta tenia la forma **segutium*, i així es feia la il·lusió de postular un **SEGUTARE* «faire .e que fait un *segutius*» que vagament podia semblar base fonètica practicable; deixem estar que no és *segutius* sinó *SEGÜSIUS*, car ni amb allò hi havia possibilitat fonètica. Spitzer (*Katal. Etym. en Mign. rom. Phil. Hamburg* iv, 35), descartat això, suggeria un **SÜDĪCARE* derivat del ll. *sūdis* 'pal petit, aspre, puntalet, bastonet' poc adequat al significat del mot català; i Tallgren va replicar per tant (*Nph. Mgn.* xxii, 153) que més valdria suposar que el ll. *SECŪTARE* 'perseguir' s'hagués canviat per metàtesi en **SŪTECARE* (fixant-se en un esporàdic *suticare* d'un parlar del S. d'Itàlia); Spitzer (*Litbl.* xxxvi, 367) s'arrapa llavors a un **SUBTICARE* de *SUBTUS* on s'hauria passat de 'sota' a 'secretament'.

Tot això, però, suposicions forçades, postulats temeraris, semàntica i fonètica balderes. Moll, després de rebutjar-ho tot (*AORBB* iii, 70), acaba suggerint en l'*AlcM* que surti d'un men. *sotoiar* 'mirar de reüll', derivat parasintètic de *ull* i *sota*: salta a la vista que seria un canvi impossible, fantàstic. Jo mateix havia pensat vagament (c. 1940) en una base **SŪBDĪCARE* de *sūbdāre* 'sotmetre', 'subjectar', 'inspirar', 'subornar', sense escarnir la fonètica ni la morfologia llatina. Tot peca de ser suposicions bastant rebuscades i sense base en el lèxic romànic conegut, majorment inadmissibles quan es tracta d'un mot només català, i solament conegut en data moderna i en una part només del domini lingüístic.

Ja no trepitgem terreny movedís si reparem en el su.-fr. *assoutsí* «épieur», «espionner», puix que això correspon, com van provar Jud (*VRom.* i, 1936, 193), junt amb Gauchat i col·laboradors en el *GPSR* (s. v.), al fr. ant. *soschier* i a l'oc. mod. *souscà* (Sud), *souschà* (Nord). Per més que el mot sigui poc conegut a l'E. Mj. (ço que explica millor que jo sigui el primer de relacionar-lo amb el nostre *sotjar*), tant el passat etimològic del mot gallo-romànic com la seva parentela en els dialectes moderns estan abundantment aclarides i controlades.

A part de les formes del Franc-Comtat adduïdes en el *Gloss. Pat. d. l. Su. Rom.*, el mot arriba fins al País de Belfort: Châtenois *esseutchié* «épieur»; i pel Sud, fins a enllaçar amb l'àrea suïssa *esseutchie* «épieur, importuner, être toujours sur les talons d'autrui»; Grammont testifica a la Franche-Montagne i *vej esöcū* «quêteur de nouvelles» (*Le Patois de Damprichard*, 199),